

4 Schaduw en Werkelijkheid, het Brood uit de hemel

Ik ben het Brood des levens. (Joh. 6:35).

Ik ben het Licht der wereld. (Joh. 8:12).

Ik ben de Deur voor de schapen. (Joh. 10:7).

Ik ben de goede Herder. (Joh. 10:11).

IK ben de Opstanding en het Leven. (Joh. 11:25).

Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven. (Joh. 14:6).

Ik ben de ware Wijnstok. (Joh. 15:1).

In zeven krachtige IK BEN-uitspraken omschrijft de Heere Jezus Zichzelf als de vervulling van de Tenach. Hij was het van Wie de Schriften vol waren.

Waar Israël de schaduw is, is Christus de Vervulling. In de laatste van die zeven IK BEN-uitspraken noemt de Heere Zich 'de ware Wijnstok' (Joh. 15:1). Het volk Israël werd ook beschreven als een Wijnstok (Ps. 80:8, 15; Jes. 5:1; Hos. 10:1), maar het volk was het type, de schaduw. Christus is de *ware* Israël, de vervulling; en derhalve de *ware* Wijnstok. De uitspraak ervoor 'Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven' (Joh. 14:6) kan als een stijlfiguur worden opgevat en verklaard worden met: Ik ben de *ware* en levende Weg.

Zo ook is Hij het ware Brood uit de hemel.

'Jezus dan zei tegen hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Niet Mozes heeft u het brood uit de hemel gegeven, maar Mijn Vader geeft u het ware Brood uit de hemel.' (Joh. 6:32).

De aanleiding

In Johannes 6:35 zegt de Heere Jezus: 'Ik ben het Brood des levens'. Die uitspraak doet Hij als Hij in gesprek is met de menigte volgelingen. De dag ervoor waren zij getuigen geweest van een groot wonder. Van vijf gerstebroden en twee visjes had de Heere een schare van 5000 man te eten gegeven. Ze konden eten zoveel als zij wilden. En toen zij verzadigd waren werden er nog twaalf manden gevuld met overgebleven brokken. Dit teken miste zijn uitwerking niet. De mensen die het gezien en beleefd hadden zeiden:

'Deze is werkelijk de Profeet, Die in de wereld komen zou.' (Joh. 6:14).

Maar de Kenner van alle harten ontvluchtte de schare. Hij kende hun bedoelingen en ontweek hen om alleen te zijn. De volgende dag vonden zij Hem aan de andere zijde van het meer in Kapernaüm. Verwonderd vroegen zij Hem wanneer Hij daar gekomen was. Maar die vraag liet Hij onbeantwoord en richtte Zich regelrecht tot hun hart:

‘Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: U zoekt Mij, niet omdat u tekenen gezien hebt, maar omdat u van de broden gegeten hebt en verzadigd bent. Werk niet om het voedsel dat vergaat, maar om het voedsel dat blijft tot in het eeuwige leven, dat de Zoon des mensen u geven zal; want Hem heeft God de Vader verzegeld.’ (Joh. 6:26, 27).

Met deze woorden leidt de Heere Zelf het gespreksonderwerp in: ‘het voedsel dat blijft tot in het eeuwige leven’.

Kernwoorden

In het gesprek dat volgt (tot en met vers 58) zegt de Heere driemaal dat Hij het levende Brood is of woorden van gelijke strekking:

‘Ik ben het Brood des levens.’ (Joh. 6:35).

‘Ik ben het Brood des levens.’ (Joh. 6:48).

‘Ik ben dat levende Brood, dat uit de hemel nedergedaald is.’ (Joh. 6:51).

Rondom deze uitspraken beweegt zich de discussie. Eveneens vinden we het woord ‘Manna’ driemaal terug in deze redevoering.¹

Het woord ‘brood’ vinden we in dit gedeelte veertien keer.² En om de uitdrukking ‘uit de hemel’ kunnen we in dit gedeelte ook niet heen. Die komt tienmaal voor en is enerzijds een verwijzing naar de oorsprong van het Manna en anderzijds, veel belangrijker, de oorsprong van het ware Brood.³

¹ Joh. 6:31, 49, 58.

² Joh. 6:31, 32, 32, 33, 34, 35, 41, 48, 50, 51, 51, 51, 58, 58.

De link is hier duidelijk naar de broden van de wonderbare spijziging de dag ervoor.

³ Joh. 6:31, 32, 32, 33, 38, 41, 42, 50, 51, 58.

Het werk van God

De woorden in de aanloop naar het gesprek worden nogal eens verkeerd uitgelegd. Nadat de Heere Zijn toehoorders had aangespoord om niet te werken om het voedsel dat vergaat, maar om het voedsel dat blijft tot in het eeuwige leven, vroegen zij terecht:

‘Wat moeten wij doen, opdat wij de werken van God mogen verrichten?’ (Joh. 6:28).

En toen antwoordde de Heere:

‘Dit is het werk van God; dat u gelooft in Hem, Die Hij gezonden heeft.’ (Joh. 6:29).

De woordkeuze en de interpunctie van de vertalers duidt erop dat zij menen dat ‘het geloof in Hem’ het werk van God is. Dat is in zichzelf wel waar, maar dat wil de Heere hier niet zeggen. Er staat:

*‘Dit is het werk van God, **opdat** u gelooft in Hem, Die Hij gezonden heeft.’* (Joh. 6:29).

‘Opdat’ is de vertaling van het Griekse woordje *hina*. Het komt in de verzen 28 tot en met 30 driemaal achter elkaar voor. In vers 28 wordt het met ‘opdat’ vertaald en in vers 30 ook. Het is niet meer dan logisch om dat in vers 29 ook zo te doen. *Hina* geeft een doel aan en zo wordt het in het algemeen ook door Johannes gebruikt.⁴ Bovendien, als we in vers 29 het geloof in

⁴ Bijvoorbeeld:

‘Deze kwam tot een getuigenis, om van het Licht te getuigen, **opdat** zij allen door hem geloven zouden.’ (Joh. 1:7).

‘Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, **opdat** een iegelijk die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.’ (Joh. 3:16).

‘Wie is Hij, Heere, **opdat** ik in Hem moge geloven?’ (Joh. 9:36).

‘En Ik ben blijde om uwentwil, dat Ik daar niet geweest ben, **opdat** gij geloven moogt; doch laat ons tot hem gaan.’ (Joh. 11:15).

‘Jezus nu heeft in aanwezigheid van Zijn discipelen nog wel veel andere tekenen gedaan, die niet beschreven zijn in dit boek, maar deze zijn beschreven, **opdat** u gelooft dat Jezus de Christus is, de Zoon van God, en **opdat** u, door te geloven, het leven zult hebben in Zijn Naam.’ (Joh. 20:30, 31).

Hem als het werk van God verklaren dan wordt het antwoord van de Joden wel erg lastig te begrijpen. Eigenlijk snijdt hun antwoord dan helemaal geen hout.

‘Wat teken doet U dan, opdat wij het zien en U geloven?’ (Joh. 6:30).

Ze hebben begrepen dat Hij over Zichzelf sprak als ‘Hem Die Hij gezonden heeft’. De vraag draait hier echter om het teken.

Maar wat zegt de Heere dan wel? Met ‘dit is het werk van God’ verwijst Hij naar het grote wonder wat ze de vorige dag hadden gezien. De wonderbare spijziging was het teken dat Hij deed. Dat was het werk van God, opdat zij zouden geloven.

God, Mozes en Christus

De vraag die ze er meteen op lieten volgen was:

‘Zij zeiden dan tegen Hem: Welk teken doet U dan, opdat wij het zien en U geloven? Wat voor werk verricht U?’ (Joh. 6:30).

Natuurlijk waren zij het teken van de dag ervoor nog niet vergeten. Maar nu de Heere Jezus het zo duidelijk 'een werk van God' noemt, zeggen ze als het ware: als dat een teken van God was, wat doet U dan? Welk teken laat U ons zien?

In Johannes 5 begrepen de hoorders meteen dat de Heere Zich aan God gelijkstelde (Joh. 5:17-19). Het was voor hen de reden om Hem te vervolgen en te doden. Hier echter slaat de schare weer door naar de andere kant. Als dat teken van gisteren Gods werk was, wat toont Ú ons dan? Goed, dat was Gods werk, maar wat is Úw werk? Nu weigerden ze de conclusie te trekken die Hij hen juist wilde doen geloven en die Petrus aan het eind van deze rede vol vertrouwen uitspreekt:

‘U bent de Christus, de Zoon van de levende God.’

Vervolgens droeg de menigte zelf het voorbeeld van hun vaders aan die het Manna in de woestijn aten. Uit Psalm 78:24 en de uitleggingen van hun rabbi's trokken ze de verkeerde conclusie dat Mozes hun dat manna had gegeven. En toen wees de Heere hen terecht:

‘Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Niet Mozes heeft u het brood uit de hemel gegeven, maar Mijn Vader geeft u het ware brood uit de hemel.’ (Joh. 6:32).